

1.2. Digitalni tragovi

Djeca danas žive, mogli bismo reći, u okruženju digitalnoga dijeljenja. Takav način života zauvijek mijenja koncepciju razmišljanja o privatnosti. U svijetu gdje su svi prijavljeni i sve što tada stvore može biti kopirano, zalijepljeno i poslano (podijeljeno) tisućama ljudi u minuti, privatnost prelazi granice značenja samoga čuvanja osobnih i privatnih informacija. Svaki put kad vaše dijete odlazi na svoje profile bez postavljenih privatnih postavki, nešto komentira, postavlja video, šalje slike, dijeli razne sadržaje, postaje transparentno širokoj masi korisnika.

Život je u digitalnome okruženju javan i ostaje trajno. Sve što je učinjeno *online*, ostavlja digitalni trag koji se prenosi i koji se ne može ukloniti. Trenutačni osjećaji koje su podijelili (bijes, sreća, ljubav itd.), smiješna fotografija ili možda kakav šaljivi video snimljen s prijateljima, mogu im se „obiti o glavu“ godinama poslije. Ako djeca u takvim situacijama nisu oprezna, moglo bi se dogoditi da budu ozbiljno povrijeđena. Djeca razmišljaju na način da sve što dijele, dijele s prijateljima, ne razmišljajući pritom da to može biti preneseno i do osoba koje im uopće nisu prijatelji te iskorišteno u negativnome kontekstu. Tako tajne postaju javne i netočna se informacija proširi velikom brzinom. Ulog je samo veći kad znamo da je sve to dostupno velikome broju nepoznate („nevidljive“) publike.

Razmislite i pitajte svoje dijete nekoliko pitanja prije nego što nešto objavi:

- Želiš li doista da svi to o tebi znaju?
- Razmisli što roditelji tvojih prijatelja mogu pomisliti ako vide takvo nešto.
- Što misliš, kako će se ta osoba osjećati ako to jednoga dana vidi?

Što vi kao roditelj možete učiniti?

1. **Pomozite svomu djetetu da dugoročno razmišlja.** Objasnite mu da sve što dijeli, može biti podijeljeno i proslijeđeno tisućama drugih ljudi. Zato je bolje, ako ne želi sutra nešto vidjeti, da to danas i ne objavi.
2. **Naučite ga kako da osobne informacije ostanu privatne.** Pomozite djetetu odrediti koje su informacije važne (adresa, broj telefona, datum rođenja i sl.) i zadržati ih privatnima.
3. **Budite sigurni da vam se dijete koristi privatnim postavkama na društvenim mrežama.** Ohrabrite dijete da bude oprezno u pitanju odnosa (bliski prijatelji, prijatelji, obitelj, neznanci) i postavke složi prema tome.
4. **Podsjetite dijete da poštuje prava privatnosti svojih prijatelja.** Označavanjem nekoga na fotografijama narušavamo njegovu privatnost. Ako je djetetu neugodno zbog označavanja na prijateljevoj fotografiji, neka ga zamoli da fotografiju izbriše. Osim toga ne može se mnogo napraviti jer je fotografija već možda podijeljena. Zato je prije označavanja i dijeljenja bolje pitati.
5. **Podsjetite dijete da zlatna pravila ponašanja vrijede i kad su prijavljeni na mreži.** Negativne stvari koje kaže ili učini vjerojatno će mu se vratiti kao bumerang, i to možda na drukčiji način.

Vaše će dijete napraviti svoj otisak stopala na papiru i napisati što bi ono željelo da se o njemu vidi za desetak godina. Potaknite ga da vam to pokaže te zajedno prokomentirajte o njegovu viđenju sebe sada i u budućnosti.

Obiteljske aktivnosti

Pogledajte kratki *Digitalni otisci* o ovoj temi: petzanet.HR/Modul3/poveznice i potaknite raspravu sa svojim djetetom kako biste se upoznali s njegovim razmišljanjem.